

BUGU

Dil ve Eğitim Dergisi

BUGU
Journal of Language and Education

4/4, 468-481

TÜRKİYE

www.bugudergisi.com

E-ISSN: 2717-8137

Araştırma Makalesi

Makale Geliş Tarihi: 19.11.2023

Makale Kabul Tarihi: 09.12.2023

Bayram, H. ve Koçak Macun, B. (2023). Kök değerler ve verilmek istenen iletiler bağlamında animasyonların incelenmesi. *BUGU Dil ve Eğitim Dergisi*, 4(4), 468-481. <http://dx.doi.org/10.46321/bugu.143>

KÖK DEĞERLER VE VERİLMEK İSTENEN İLETİLER BAĞLAMINDA ANİMASYONLARIN İNCELENMESİ

Öğretmen Hatice BAYRAM

Millî Eğitim Bakanlığı htcbayram38@gmail.com ORCID

Dr. Öğr. Üyesi Büşra KOÇAK MACUN

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi bkmacun@agri.edu.tr ORCID

Öz

Bu çalışmanın amacı, MEB'in "Her Çocuğun İzlemesi Gereken 16 Animasyon Film" listesi içerisinde seçilen dört animasyon filminin kök değerler ve verilmek istenen iletiler açısından incelenmesidir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. "Moana, Tüylü Kaçak, Puloi: Asla Yalnız Uçmayacaksın ve Ratatouille" animasyonları ileti ve değerler açısından incelenmiştir. Verilerin analizinde ise içerik analizi kullanılmıştır. Animasyonlarda toplam 80 adet değer ve ileti belirlenmiştir. Değer ve iletilerin yer alma sıklıkları incelenmiş ve en fazla kültürel değerlere değinildiği görülmüştür. Animasyonlarda yer alan değerler ve frekansları tablolar şeklinde sunulmuştur. Genel anlamda animasyonların değer öğretiminde önemli bir yere sahip olduğu ifade edilebilir. Animasyon vb. içeriklerde daha fazla değere vurgu yapılması gerektiği söylenebilir.

Anahtar Sözcükler: Animasyon, değer, değer eğitimi, kök değerler, Tüylü Kaçak, Ratatouille, Puloi, Moana.

EXAMINING ANIMATIONS IN THE CONTEXT OF VALUES AND MESSAGES TO BE GIVEN

Abstract

The purpose of this study is to examine four animated films selected from MEB's "16 Animated Films Every Child Should Watch" in terms of root values and intended messages. Document review, one of the qualitative research methods, was used in the study. "Moana, Furry Fugitive, Puloi: You Will Never Fly Alone, and Ratatouille" animations were examined in terms of values and messages. Content analysis was used to analyze the data. A total of 80 values and messages were determined in the animations. The frequencies of values and messages were examined and it was seen that cultural values were mentioned the most. The values and frequencies in the animations are presented in the form of tables. In general, it can be stated that animations have an important place in teaching values. Animation etc. It can be said that more value should be emphasized in the content.

Keywords: Animation, value, value education, root value, Run Ozzy Run, Ratatouille, Puloi, Moana.

BUGU Dil ve Eğitim Dergisi, 4(4), 2023, 468-481, TÜRKİYE

Ø. Giriş

Türkiye’de eğitim sisteminde yaşanan paradigma değişiminin ardından değerler konusu da gündeme gelmiş ve son yıllarda eğitim alanında yapılan çalışmalarda üzerinde en çok durulan konulardan biri olmuştur. Değerlerin kazandırılmasında öncelikli bireylerin çocuklar olduğu göz önünde bulundurulduğunda çocuğa hitap eden, çocuğu etkileyen her alan değer değerlendirmesinden geçirilmektedir. Çocukların en fazla ilgi duyduğu alanlardan biri de görsel medya unsurlarından biri olan animasyonlardır. Canlı içerikleriyle çocukların ilgisini çeken animasyonlar aynı zamanda değer kazandırmada bir araç olarak da görülebilir.

Değerler, sonradan öğrenilmiş bilişsel yapılardır. Kültürlerin dünya görüşleri, ideolojileri, normları, kuralları, inanç sistemleri gibi bireylerin içinde doğup büyüdüğü toplumsal bağlamlarda etkileşimler sonucu edinilir (Fırat, 2007) ve toplumda yer alan bireylerin sosyal ilişkilerde nasıl hareket etmesine dair yol gösterici fikirler sunar. Bu fikirlerle bir arada varlığını devam ettiren toplumlarda bir huzur ortamı ortaya çıkar ve buna bağlı olarak toplumlar nesilden nesile varlığını devam ettirebilir (Akay, 2018). Bu nedenle değerler, sosyal yaşantılar için bir ölçüt niteliğindedir ve davranış tercihlerinde önemli bir roledir (Sarı, 2005). Değerlerin toplumsal yapıyı düzenleyici bu yönü aynı zamanda varlıklarının devamlılığını da sağlamaya yardım etmektedir.

Değerler aynı zamanda neyin iyi, neyin kötü olduğu konusundaki yargılardır. Beğenilerimize göre tercih ettiğimiz şeyler olmaktan çok bireyin çevresi ile etkileşimini sağlayan az çok kesin ve sistematik fikirlerdir (Veugelers ve Vedder, 2003). Halstead ve Taylor (2000) değeri, bireylerin diğer bireyler, eylemler, düşünceler ya da durumlar üzerinde iyi-kötü, istenen-istenmeyen vb. gibi yargıları oluşturan ölçütler olarak nitelendirmiştir. Toplumsal açıdan bakıldığında toplumun ya da kültürün bireylerinin istenirliklerini ve paylaştıkları tercihleri ifade etmektedir (Bacanlı, 2011). Toplubilim Terimleri Sözlüğü’nde toplumsal değerler “Belli bir toplumda ya da toplumsal kümede bireylerin olumlu tepki gösterdikleri düşünceler, kurallar, uygulamalar, özdeksel nesnelere vb.” olarak tanımlanmıştır (Hançerlioğlu, 1986’dan Aktaran, Fırat, 2007).

Değer kelimesinin birçok tanımı bulunmakla birlikte üzerinde hem fikir olunan ortak kanı; değerlerin bireylerin kararlarında şekillendirici olduğu, birey için neyin daha çok önemli olduğunu ve niye var olduğunu gösteren ölçütler niteliğinde olmasıdır (Albayrak, 2017). İnsanların geliştirdiği değerler ayrı ayrı değil birbirleriyle sürekli etkileşim halinde dirik bir değer örüntüsü oluşturacak şekildedir. Sahip olunan bu değer değer örüntüsü ise değer sistemlerini oluşturur. Değer sistemi, bir bireyin, toplumun ya da dünyanın nesne ve konularla ilgili inanç, ilke ve standartları ya da toplumların geliştirdiği, edindiği değerlerin tümü olarak tanımlanabilmektedir (Dönmez ve Cömert, 2007). Farklı disiplinlerden yararlanarak yapılan tanımlardan yola çıkarak değer, bireysel olarak davranışa dökülen ancak etkileri toplum tarafından hissedilen kişiyi “iyi” olana ulaştıracak duygu, düşünce ya da davranışların öncülleri; maddi ve manevi unsurlara, duygu, düşünce ve davranışlara yüklenen anlamlar olarak ifade edilebilir (Koçak Macun, 2020, s. 45-46).

Değerlerin insan davranışlarını şekillendirerek iyiye ve doğruya ulaşmasını sağlamasındaki bu rolü eğitim çalışmalarının da odağında yer almasını sağlamıştır. Nitelikli eğitim alan bireyler toplumla birlikte ülkenin gelişmişlik düzeyini arttırmaya yardımcı olmaktadır. Buna bağlı olarak da bireylerden beklenen çağa uyum sağlayabilmeleri, üretken ve kendini gerçekleştirilmeye açık olabilmeleri ve yenilikleri takip edebilmeleridir. Bununla birlikte

bireylerden toplumsal değerlere sahip çıkmaları, onlara karşı duyarlı olmaları ve bu değerlere bağlı istendik davranışlar sergilemesi de beklenmektedir (Genç, 2018). Değerlerin bireylere kazandırılması ise değer eğitimi ile mümkündür. Değer eğitimi bireylerin bir arada varlığını devam ettirebilmeleri için gereken temel bilgi, davranış ve becerilerin kazandırılmasıdır. Değer eğitimi bilginin yanı sıra öğrencilerde kişilik geliştirilmesinde ve topluma karşı olan sorumluluklarının öğretilmesinde de kullanılmakta ve bu şekilde bireyler yaşadıkları topluma uyum sağlamakta ve içinde bulunduğu kültüre ait olma duygusuna sahip olmaktadır (Bayır, Köse ve Deveci, 2016). Değer eğitimi, eğitim kadar eski bir geçmişe dayanmaktadır. Amacı ise ortaklaşa sahip olunan evrensel değerleri vurgulayarak iyi karakter örneklerinde bulunan, sorumluluk duygusuna sahip ve bu şekilde hareket eden, ahlaki değerlere sahip vatandaşlar yetiştirmektir (Altan, 2011).

1. Animasyon

Animasyon kelimesi köken olarak Latince “animates” ve “animare” yani ruh vermek, canlandırmak sözcüklerinden türemektedir (Çakın, 2012). Türk Dil Kurumu Sözlüğü’nde ise canlandırma olarak geçen animasyon; tek tek resimleri veya hareketsiz cisimleri gösterim sırasında hareket duygusu verebilecek bir biçimde düzenleme ve filme aktarma işi olarak tanımlanmaktadır (TDK).

Animasyonun temelinde, peş peşe dizilen ve dijital araçlar ile hareketlendirilmesi yapılan sabit resim veya görüntülerin içerisinde yer alan hareket pozisyonlarının yerlerinin değiştirilmesi sonucu izleyicide bir yanılsama oluşturması yer almaktadır (Küçük, 2022). Animasyonlar XIX. Yüzyıl başlarında “trauma trope” adında elle çizilen resimleri sanki hareketliymiş gibi gösteren makineler ile elde edilmekteydi. XX. Yüzyılda ise “Emile Reynaud” bu resimleri hareketli bir şekilde perdeye aktarmayı başararak animasyonda yeni bir dönemi başlatmıştır (Tüzel, 2009).

Türkiye’de genel kabul gören algıya göre çizgi film, iki boyutlu animasyon; animasyon filmleri ise üç boyutlu bilgisayar animasyonları şeklinde değerlendirilmektedir. İki boyutlu olan çizgi filmlerin hedef kitlesini daha çok çocuklar oluştururken üç boyutlu animasyon çocukların yanı sıra gerçek mekan ve karakterlerin kullanılmasından kaynaklı yetişkinleri de kapsamaktadır (Aslan, 2015).

Günümüzde canlandırmanın hedef kitlesi her geçen gün artmakta bununla birlikte sosyal iletişim araçları içeren bir araç olarak da kullanılmakta ve duygu ve düşüncelerin iletilmesinde çokça tercih edilmektedir (Sargın, 2010). Zamanlarının büyük kısmında televizyon, internet gibi araçlar aracılığı ile çizgi film, animasyon izleyen çocuklar bunun sonucunda olumlu ya da olumsuz birçok yaşantı geçirmekte ve yaşlarının da getirdiği bir özellikle karakterleri kendileri ile özdeşleştirmektedirler. Bu durumda da çocukların seyretmiş olduğu animasyonlar çocuklar üzerinde birçok olumlu olumsuz etki bırakmaktadır (Kanar, 2019; Hakkoymaz, 2021). Özellikle erken yaş dönemlerinde yer alan bireylerin daha fazla etkileşim halinde oldukları kitle iletişim araçlarındaki karakter ve programların, toplumsal ve ahlaki değerlere sahip ve bu değerleri kazandırabilecek nitelikte olması büyük önem taşımaktadır (Yener, Yılmaz ve Şen, 2021). Çizgi filmlerin öğretim amaçlı kullanılmasının yanı sıra değer eğitimi amaçlı kullanılması bireylerde kazanılması istenen değerlerin daha kolay benimsemeleri açısından tercih edilebilir (Alzate, 2016; Yener, Yılmaz ve Şen, 2021).

Alanyazın taraması sonucu animasyon filmlerin değerleri barındırması açısından değer öğretimine katkı sağladığı ve çocuklar üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Son yıllarda değer

kavramının da öneminin artmasıyla değer eğitimi daha fazla önem verilmeye başlanmış ve değer eğitiminde etkili olan animasyonların incelenmesi gerekliliğine ihtiyaç duyulmuştur. Bu nedenle bu çalışmada animasyon filmlerinin değer ve vermek istediği iletiler açısından incelenmesi amaçlanmıştır.

2. Yöntem

2.1. Araştırma Modeli

Bu çalışmada animasyonların değerler açısından incelenmesi amaçlanmış ve bu doğrultuda nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Nitel araştırmalar etkinlik, ilişki, durum veya materyallerin niteliğinin incelenmesi sonucu ortaya çıkan araştırmalardır. Nitel araştırmalarda araştırmacı kullanmak istediği verilere kaynağından doğrudan olacak şekilde ulaşır ve davranışların neden, nasıl gerçekleştiği ile ilgilenir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016). Doküman incelemesi ise araştırma ile ilgili başka kişi veya kurumların yazmış olduğu, çeşitli belge, yazı veya yapımların toplanılması ve incelenmesidir (Seydioğlu, 2016; Sak, Şahin Sak, Şendil ve Nas, 2021).

2.2. Çalışma Grubu

Bu çalışmada örneklem, nitel araştırmalarda daha sık kullanılan amaçlı örnekleme yöntemlerinden olan ölçüt örnekleme ile belirlenmiştir. Ölçüt örnekleme, çalışmada gözlem birimlerinin belli niteliklere sahip kişilerden, nesnelere, durumlardan seçilmesidir. Örneklem için belirlenen ve ölçüte uygun olan birimler örneklem olarak seçilir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2016). Ölçüt olarak MEB'in "Her Çocuğun İzlemesi Gereken 16 Animasyon Film" görüşünden hareket edilmiş ve bu filmler arasından 4 tanesi seçilmiştir: Moana, Tüylü Kaçak, Puloi: Asla Yalnız Uçmayacaksın ve Ratatouille.

2.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Belirlenen animasyonların analizinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi, içeriğin çeşitli yönlerini sayarak ve/veya kodlayarak her türlü içeriği özetlemek için geliştirilen bir analiz tekniğidir (White ve Marsh, 2006). Aynı zamanda içerik analizi, metin içinden çıkarılan yorumların, bir dizi işlemde geçirilmesi sonucunda ortaya konulan bir araştırma tekniğidir (Koçak ve Arun, 2006). İçerik çözümlemesi olarak da nitelendirilen içerik analizinde, kaydedilmiş iletişim biçiminin içeriğine odaklanılmaktadır. Bu iletişim biçimi kitap, dergi vb. yazılı metin olabileceği gibi televizyon programları ve reklamlar gibi görsel öğeler de olabilmektedir (Sallan Gül ve Kahya Nizam, 2021).

Veriler, araştırmacılar tarafından önce bağımsız bir şekilde değerlendirilmiş daha sonra ise karşılaştırma yapılarak tutarlılıkları sağlanmaya çalışılmıştır. Verilerin analizinde Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen kök değerlerin tespitine çalışılmıştır. Bununla birlikte verilmek istenen iletilerde tespit edilmiştir. Çalışmada yer verilen analiz birimleri Tablo 1'de sunulmuştur:

Tablo 1: Çalışmada Tespit Edilen Kodlar

Adalet	Sorumluluk	Sağlık
Dostluk	Vatanseverlik	Çevre
Dürüstlük	Yardımsızlık	Aile Bağları
Öz denetim	İşbirliği	Bağımsızlık
Sabır	Tasarruf	Zorbalık
Saygı	Girişimcilik	Empati
Sevgi	Kültürel Değerler	Eşitlik

Çalışmada incelenen animasyonlara ilişkin bilgiler Tablo 2’de verilmiştir:

Tablo 2: Çalışmada İncelenen Animasyonlar

Filmin Adı	Filmin Türü	Yapım Yılı	Film Süresi
Ratatouille	Çocuk/Komedi	2007	111 dk.
Moana	Çocuk/Müzikal	2016	107 dk.
Tüylü Kaçak	Çocuk/Komedi	2017	91 dk.
Puloi: Asla Yalnız Uçmayacaksın	Çocuk/Macera	2018	82 dk.

Çalışmada incelenen çizgi animasyonların kısa özeti aşağıda sunulmuştur:

Ratatouille: Remy yemek yapmaya bayılan bir fare dir. Ailesi her ne kadar onaylamasa da Remy yemeklerden bir türlü vazgeçememektedir. Bir gün yanlışlıkla kanalizasyona düşen Remy buradan çıkmak için yol ararken kendisini Fransa’nın en ünlü restoranında bulur. *Linguini* ise restoranda çöp işleri ile uğraşması için işe alınmıştır. Remy restoran mutfağında çorba yaparken *Linguini*’nin fark etmesi üzerine yolları kesişen bu iki arkadaş çok başarılı yemekler yapmaya başlamışlardır. *Linguini*’nin şapkasının içinde durarak onu yönlendiren Remy en büyük hayallerinden olan aşılığı yapmaktadır. Ancak bu sır ortaya çıkmaya mecburdur. Ülkenin en büyük eleştirilenlerinden olan Anton Ego yapılan yemeği çok beğenmesinin ardından bu sır ortaya çıkmış ve hem Remy’nin hem Ego’nun hem de *Linguini*’nin hayatı artık değişmiştir.

Moana: Moana, Polenezya’da bulunan adalardan birinde yaşayan kabile şefinin kızıdır. Moana babasından sonra adada kabile şefi olacaktır ancak onun hayali okyanusa açılmaktır. Yarı tanrı olan Maui yıllar önce Te Whiti’ nin kalbini çalmış ve onu kızdırarak büyük bir lanetin yayılmasına yol açmıştır. Bu lanet sonucu Moana’nın adası da etkilenmiş ve adanın yemek ihtiyacını karşılayan balık avlamaları zorlaşmıştır. Moana okyanusa açılarak hem balık tutmak hem de Ta Whiti’nin kalbini geri vererek yayılan laneti durdurmak istese de babası izin vermemektedir. Babası gençken okyanusa açılmayı denemiş ancak başarısız olduğu için kızının da başarısız olmasından korkmaktadır. Büyükannesi ise her fırsatta Moana’nın okyanusa açılması için onu cesaretlendirmektedir. Sonunda cesaretini toplayan Moana okyanusa açılır ve başka bir adada yaşayan Maui’yi de bularak Te Whiti’nin kalbini geri vermek için birlikte bir serüvene başlarlar. Maui denizcilikle ilgili bildiği yön bulma, yelkenli kullanma gibi bilgilerini Moana ile paylaşır ve aralarında bir dostluk gelişir.

Tüylü Kaçak: Bir ev köpeği olan Ozzy’nin hayatında her şey normal gitmektedir. Ancak ailesin Japonya’ya tatile gitmesi birçok şeyi değiştirecektir. Japonya tatiline Ozzy’i götürmeyecek olmaları üzerine Ozzy için geçici bakıcılık yapacak birilerini arayan aile bir köpek oteli reklamı görür ve Ozzy’i oraya bırakmaya karar verir. Ancak orası görüldüğü gibi bir köpek oteli değil, bir köpek hapishanesidir. Gardiyanlarının, müdürlerinin ve mahkumlarının tamamının köpek olduğu bir hapishaneye düşen Ozzy ailesinin onu alacağı günü beklemektedir. Ancak geç olmadan fark eder ki ailelerin buradan haberi yoktur. Bunun üzerine harekete geçen Ozzy ve arkadaşları hapishane içinde bir isyan başlatır ve tüm köpeklerin özgür olup ailelerine kavuşmalarını sağlarlar.

Puloi: Asla Yalnız Uçmayacaksın: Yağmur kuşları sonbaharda sıcak yerlere göç ederek yaşamlarını devam ettiren kuşlardır. Küçük bir Yağmur Kuşu olan Puloi ise uçmayı henüz öğrenememiş bu yüzden de kış yaklaşırken ailesi ve arkadaşları ile birlikte sıcak yerlere göç edememiştir. Soğuk ve kışın yanı sıra bölgedeki büyük ve yırtıcı kuşlarla da mücadele etmek zorunda kalan Puloi sıcak bir yer olan Cennet Vadisine doğru yürüyerek yola çıkar. Ancak yolu çok uzundur ve kış bastırılmıştır. Yol sürecinde Giron ve Mousey ile arkadaşlık kuran Puloi ailesini ve arkadaşlarını görmek için yaza kadar beklemek zorundadır.

Çalışma doküman incelemesi olarak gerçekleştirildiği için etik kurul izni gerektirmemektedir.

3. Bulgular

Tablo 3'te Ratatouille animasyonuna ilişkin değer, ileti ve frekans değerlerine yer verilmiştir:

Tablo 3: Ratatouille Animasyonuna İlişkin Değer, İleti ve Frekans Değerleri

Değer İleti	f	Değer İleti	f
Adalet	1	Çevre	0
Dostluk	1	Aile Bağları	3
Dürüstlük	1	Bağımsızlık	1
Öz Denetim	0	Zorbalık	0
Sabır	1	İşbirliği	3
Saygı	0	Girişimcilik	3
Sevgi	0	Kültürel Değerler	5
Sorumluluk	0	Empati	0
Vatanseverlik	1	Eşitlik	1
Yardımsızlık	0	Tasarruf	0
Sağlık	4	Toplam	25

Tablo 3'e göre Ratatouille animasyonunda toplam 25 değer ve ileti bulunmuştur. Animasyonda en çok kültürel değer (f=5) ögesine yer verilmiştir. Bu değere animasyonda sık sık Eyfel Kulesi'nin gösterilmesi, Colette ve Linguini arasında geçen "Kabalıktan hiç hoşlanmayız ama biz Fransız'ız ve yemek vakti geldi. Yani "Yemek vakti geldi ve biz Fransız'ız" demek istedi aslında" diyalogu ve animasyonda Linguini'nin televizyon izlerken televizyondaki "Hayal kurmak için Paris'ten daha iyi bir yer var mı?" cümlesi örnek olarak gösterilebilir.

Kültürel değerlerden sonra en çok yer alan değer sağlık (f=4) olmuştur. Buna ilişkin iki farenin arasında geçen; "Emile: neden iki ayak üzerinde yürüyorsun?" "Remy: Sürekli olarak ön ayaklarımı yıkamak istemiyorum. Hiç düşündün mü, yemek yediğimiz ayaklarımız üzerinde yürüyoruz. Ağzımıza neler girdiğini bir düşün." diyalogu, restoranda çalışanlar ellerini yıkamalı tabelasının asılı olması, örnek olarak gösterilebilir.

Animasyonda yer alan değerlerden bir diğeri işbirliği (f=3) değeridir. Bu değere ise Linguini'nin fareyle işbirliği yaparak birlikte yemek yapmaları, Remy'nin yemek öncesi "Üçüncü ekip balıkları halledecek. Dördünü ekip kızartmalar. Beşinci ekip mangal. Altıncı ekip soslar" şeklinde iş bölümü yapması örnek olarak gösterilebilir.

Animasyonda girişimcilik (f=3) ve aile bağları (f=3), değerlerine işbirliği ile aynı oranda yer verildiğine ulaşılmıştır. Animasyonda şef Gusteau'nun "İyi yemek pişirmek korkaklara göre değil. İyi yemek pişirmek için hayal edebilmeli, güçlü olmalısınız. Tıpkı benim gibi farklı şeyler denemelisiniz. Kimsenin sizin geçmişinize bakıp da sınırlarınızı söylemesine izin vermeyin. Tek sınırınız kendi ruhunuz. Dediğim şey doğru. Herkes yemek yapabilir. Ancak korkusuzlar harika olur." sözleri girişimcilik, Remy ile Emile arasında geçen "Remy: İlgilenmem gereken bazı şeyler var. Emile: Ne? Aileden çok ilgilenecek neyin var? Bundan önemli ne olabilir ki?" diyalogu ise aile bağlarına örnek olarak verilebilir.

Animasyonda en az yer alan değerler ise adalet (f=1), dostluk (f=1), sabır (f=1), vatanseverlik (f=1) ve bağımsızlık (f=1) olmuştur. Animasyonda adalet değerine Linguini'nin "Sana karşı adil davranmadım." cümlesi örnek olarak gösterilebilir. Vatanseverlik değerine

“Dünyadaki pek çok ülke karşı çıksa da işin aslını biz Fransızlar biliyoruz. Dünyanın en iyi mutfağı Fransız mutfağıdır.” cümlesi, Remy’nin “Hep bekledim. Bir ses, bir çıtırtı, bir işaret için, herhangi bir şey için.” cümlesi sabır değerine, Linguini’nin “Sen beni hiç yüzüstü bırakmadın. Bunu asla unutmamalıyım. Hep iyi bir dost oldun. İnsanın isteyebileceği en şerefli arkadaşlardan biri.” cümlesi ise dostluk değeri için örnek verilebilir. Animasyonda yer alan bağımsızlık değerine ilişkin ise “Linguini: Ben senin kuklan değilim, sende benim kuklacım değilsin.” cümlesi örnek olarak gösterilebilir.

Animasyonda yer alan dürüstlük (f=1) ve eşitlik (f=1) değerlerine ilişkin ise olumsuz örnekler bulunmuştur. “Remy: Asil mi? biz hırsız baba. Django: Kimsenin istemediği şeyi çalmış olmazsın.” Remy ile babası arasında geçen bu diyalog dürüstlüğe aykırı olarak örnek verilebilir. Colette’nin Linguini’ye söylediği “bu mutfakta kaç kadın görüyorsun? Sadece ben varım. Neden öyle dersin. Çünkü nezih mutfak sektöründe aptal ihtiyar erkeklerin yazdığı kurallara dayanan eski bir hiyerarşi var. Kadınların bu dünyaya girişini imkânsız hale getiren kurallar.” cümlesi de eşitsizlik olarak örnek verilebilir.

Ratouille animasyonunda değinilmeyen değerler ise saygı, sevgi, sorumluluk, yardımseverlik, çevre, empati, tasarruf olmuştur. Bunun yanı sıra animasyonda zorbalığa dair örnek oluşturabilecek içerik bulunmamıştır.

Tablo 4’te Moana animasyonuna ilişkin değer, ileti ve frekans değerlerine yer verilmiştir:

Tablo 4: Moana Animasyonuna İlişkin Değer, İleti ve Frekans Değerleri

Değerler/ İleti	f	Değerler/ İleti	f
Adalet	0	Çevre	1
Dostluk	1	Aile Bağları	1
Dürüstlük	1	Bağımsızlık	0
Öz Denetim	3	Zorbalık	0
Sabır	0	İşbirliği	3
Saygı	0	Girişimcilik	0
Sevgi	0	Kültürel Değerler	5
Sorumluluk	0	Empati	0
Vatanseverlik	1	Eşitlik	2
Yardımseverlik	1	Tasarruf	1
Sağlık	1	Toplam	21

Tablo 4’e göre Moana animasyonunda toplam 21 değer ve ileti bulunmuştur. Animasyonda en çok değinilen değer kültürel değerler (f=5) olmuştur. Bu değere animasyon şarkısında geçen “Bıkmadan usanmadan atalarımızın hikâyelerini anlatırız” şarkı sözü, filmde sık sık yöresel dansların, kıyafetlerin ve yöresel halı, kilim vb. ürünlerin yer alması örnek olarak gösterilebilir.

Kültürel değerlerin ardından en çok yer alan değer öz denetim (f=3) olarak bulunmuştur. Öz denetime örnek olarak Moana’nın “Döndüğüm her dönemeç, izlediğim her yol kendi seçimim” ve “Kimim ben? Ben adasını seven bir kızım. Ben denizi seven bir kızım. Ben köy şefinin kızım.” cümleleri verilebilir.

Animasyonda yer alan iletilerden bir diğeri işbirliği (f=3) olmuştur. Maui ve Moana arasında geçen “Maui: Önce oltamı alacağız. Moana: Sonra dünyayı kurtaracağız. Anlaştık mı? Maui: Anlaştık” diyalogu ve Moana’nın “Biliyorum adadaki herkesin bir görevi var burada, tıpkı benim olduğu gibi” cümlesi örnek olarak gösterilebilir.

Animasyonda yer alan eşitlik (f=2) değerine ise “Moana’nın kız olmasına rağmen kabilesine şef olması”, Maui’nin “Aslında Maui, şekil değiştiren rüzgâr ve deniz yarı tanrısı erkeklerin kahramanı olacak. Affedersin bekle. Kadınların da. Hem erkeklerin hem kadınların. İkisinin de. Herkesin. Kız erkek ayrımı yok.” cümlesi örnek olarak verilebilir.

Animasyonda en az yer alan değer ve iletiler tasarruf (f=1), dostluk (f=1), dürüstlük (f=1), vatanseverlik (f=1), yardımseverlik (f=1), sağlık (f=1), çevre (f=1), aile bağları (f=1) olmuştur. Animasyon da yer alan şarkıda geçen “Hindistan cevizinin her şeyini kullanırız, liflerinden ağ yaparız, içindeki suyu tatlıdır, yapraklarıyla ateş yakarız içinde et pişiririz” şarkı sözü tasarrufa, Moana’nın Maui’ye karşı kurduğu “Sadece sen ve ben varız. Sana yardım etmek istiyorum.” cümlesi dostluğa, Maui’nin “Bak yaptığım şey çok yanlış. Hiçbir mazeretim yok. Özür dilerim.” cümlesi dürüstlüğe, yine şarkıda geçen ve kabilenin devamlılığı için gereken görevlerin yapılmasını vurgulayan “Bu gelenek görevimiz ve Moana yapılacak çok şey var.” şarkı sözü vatanseverliğe örnek olarak gösterilebilir.

Animasyonda yer alan büyükanne Tala’nın “Eğer eve dönmeye hazırsan sana yardım edeceğim.” sözleri yardımseverlik değerine, Moana’nın yavru Caretta Caretta’nın kuşlar zarar vermeden denize gitmesine yardım etmesi çevre bilincine örnek olarak gösterilebilir. Maui’nin “Annemle babam insandı. Bana şöyle bir bakıp beni istemediklerine karar vermişler. Ben bir hiçmişim gibi denize atmışlar.” cümlesi ise aile bağlarına aykırılık olarak değerlendirilmiştir.

Animasyonda yer almayan değer ve iletiler ise adalet, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, girişimcilik, bağımsızlık ve empati olmuştur. Ratatouille animasyonunda olduğu gibi bu animasyonda da zorbalığa yönelik olumsuz bir iletiye rastlanmamıştır.

Tablo 5’te Tüylü Kaçak animasyonuna ilişkin değer, ileti ve frekans değerlerine yer verilmiştir:

Tablo 5. Tüylü Kaçak Animasyonuna İlişkin Değer, İleti ve Frekans Değerleri

Değerler/ İleti	f	Değerler/ İleti	f
Adalet	0	Çevre	0
Dostluk	0	Aile Bağları	2
Dürüstlük	1	Bağımsızlık	2
Öz Denetim	0	Zorbalık	2
Sabır	0	İşbirliği	2
Saygı	2	Girişimcilik	0
Sevgi	0	Kültürel Değerler	0
Sorumluluk	0	Empati	0
Vatanseverlik	0	Eşitlik	1
Yardımseverlik	2	Tasarruf	0
Sağlık	3	Toplam	17

Tablo 5’e göre Tüylü Kaçak animasyonunda toplam 17 değer ve ileti bulunmuştur. Bu animasyonda en fazla yer verilen ileti sağlık (f=3) olmuştur. Animasyondaki kızın dış firçalaması, yemekte organik sebze kullanılmasının vurgulanması bu iletilere örnek olarak verilebilir.

Animasyonda sağlıktan sonra en çok değinilen değer aile bağları (f=2) olmuştur. Chester ve Ozzy arasında geçen “Chester: Niye yüzün asıldı? Dur tahmin edeyim. Hala evini mi düşünüyorsun? Bak yerinde olsam birkaç insan için kendimi ateşe atmayı düşünmezdim. Ozzy: Onlar sadece birkaç insan değil. Onlar benim ailem. Beni seviyorlar. Chester: Tabi tabi hepsi bizi sever zaten. Bu sevginin sona erdiği güne dek. Peki sonra? Ozzy: Onları tanıyorsun.

Onlar bana sırt çevirmezler.” diyalogu aile baglarına örnek olarak gösterilebilir. Animasyonda anne ile baba arasında geçen “Baba: Mildred Halayı mı arasak? Fazla görüştüğümüz yok ama o da bu ailenin parçası. Anne: Doğru. Ürkütücü bir parçası.” diyalogu ise aile baglarına olumsuz örnek oluşturmaktadır.

Animasyonda yer alan diğer ileti ve değerler bağımsızlık (f=2), işbirliği (f=2), saygı (f=2), yardımseverlik (f=2) şeklindedir. Ozzy’nin “Bir zamanlar özgür olduğumuzu unutmamızı sağlamışlar. Ama ben bunu unutmadım. Ayrıca kimsenin de şampiyonu da değilim. Benim adım 463 de değil. Çünkü benim adım Ozzy.” sözleri bağımsızlık, gardiyan köpeğin Ozzy’e “burada herkes patisiyle bir işin ucundan tutar.” demesi ya da “köpeklerin bahçede toprak kazan arkadaşlarına yardım etmesi” işbirliğine örnek olarak verilebilir. Fronky’nin “Senin olmadığını biliyorum ama dışarıda beni bekleyen bir sürü insan var. Bana ihtiyacı olan kör bir adam. Duydun mu? Ben onun gözleriyim. Benim sayemde görüyor o.” ve Vito ile Ozzy arasında geçen “Vito: Senden küçük bir iyilik istiyorum. Bana bir iyilik yapar mısın Ozzy? Ozzy: tabii. Bir iki kaç tane istersen.” cümleleri yardımseverlik değerine, Chester’in engelli olması ve tekerlekli sandalye kullanması ise saygı değerine örnek olarak gösterilebilir.

Animasyonda en az yer alan değerler ise dürüstlük (f=1), eşitlik (f=1) olmuştur. Ozzy’nin “pekala yine oylama yapalım. Çoğunluğun kararı hâkim olsun.” cümlesi eşitlik olarak değerlendirilirken, animasyondaki babanın bir köpek için “bilgisayar kullanmayı bile biliyor. Öyle olmasa bile çok çabuk öğrenir.” demesi dürüstlüğe aykırı olarak değerlendirilmiştir.

Bunların yanı sıra filmde zorbalık (f=2) olarak değerlendirilen olumsuz örneklerle de rastlanmıştır. “Köpeklerin birbirine sürekli lakap takması” ya da köpeğin Ozzy’e “kapa çeneni de hemen yerine geç çaylak.” gibi cümleler kurması zorbalık olarak değerlendirilmiştir.

Animasyonda yer almayan değer ve iletiler ise adalet, dostluk, özdenetim, sabır, sorumluluk, sevgi, vatanseverlik, çevre, girişimcilik, kültürel değerler, empati, tasarruftur.

Tablo 6’da Puloi: Asla Yalnız Uçmayacaksın animasyonuna ilişkin değer, ileti ve frekans değerlerine yer verilmiştir:

Tablo 6: Puloi: Asla Yalnız Uçmayacaksın Animasyonuna İlişkin Değer, İleti ve Frekans Değerleri

Değerler/ İleti	f	Değerler/ İleti	f
Adalet	1	Çevre	1
Dostluk	4	Aile Bağları	2
Dürüstlük	0	Bağımsızlık	1
Öz Denetim	1	Zorbalık	3
Sabır	0	İşbirliği	1
Saygı	0	Girişimcilik	0
Sevgi	1	Kültürel Değerler	2
Sorumluluk	0	Empati	0
Vatanseverlik	0	Eşitlik	0
Yardımseverlik	0	Tasarruf	0
Sağlık	0	Toplam	17

Tablo 6’ya göre Puloi: Asla Yalnız Uçmayacaksın animasyonunda toplam 17 değer ve ileti bulunmuştur. Animasyonda en fazla bulunan değer dostluk (f=4) olmuştur. Giron’un “Bu benim biricik desteğim. Şu sefil dünyadaki bir numaralı arkadaşım.” cümleleri ve Giron ile Puloi arasında geçen “Giron: Bensiz devam et Puloi. Puloi: Hayır. Seni burada bırakıp hiçbir yere gitmem. Sana yiyecek bulurum daha iyi olursun.” diyalogu dostluk olarak örnek verilebilir.

Animasyonda dostluk değerinde sonra en çok yer alan değerler aile bağları (f=2), kültürel değerler (f=2) olmuştur. Anne kuşun Puoli'ye "Canım puloim seninle gurur duyuyorum. Baban görseydi eminim o da gurur duyardı." cümleleri ile Giron'un "Ailemi kurtarmak için onlarla mücadele ettim." cümlesi aile bağlarına, animasyonda kilise çanının yer alması ve Giron'un "Bu dünyadan ayrılan tüm sevdiğilerin yukarıda seni izliyor." cümlesi kültürel değerlere örnek olarak gösterilebilir.

Animasyonda en az yer alan değer ve iletiler ise adalet (f=1), öz denetim (f=1), sevgi (f=1), çevre (f=1), bağımsızlık (f=1), işbirliği (f=1) olmuştur. Animasyonda kuşun rahatsız olduğu bir konu için "Bu konuyu bence parlamentoya taşımamız gerekiyor." cümlesi adalet, Puloi ve Giron arasındaki "Puloi: yaralanmışsın. Giron: sanırım bu konuda kendimi suçlamam gerek. Birdenbire daldım." konuşması özdenetim, Sloey'in "Uzun süredir duygularımı saklamaya çalışıyorum. Ama yüreğim sana büyük sevgiyle dolup taşıyor." cümleleri sevgi, Puloi ve Keçi arasında geçen "Puloi: Bahar derken neyi kastediyorsun? Keçi: Yarın sabah güneş hemen yanı başımızdaki bu dağın doruğu üstünden yükselmeye başlayacak. Böylece ilkbaharın gelişini müjdeleyecek." diyalogu çevre bilinci, Giron'un "Sana uçmayı öğrettiğim zaman özgürce süzüleceksin." cümlesi bağımsızlık ve Giron'un "Dinle evlat bana küçük bir iyilik yaparsan bende güvenli bir şekilde cennet vadisine gitmene yardımcı olurum." cümlesi ise işbirliği ile ilişkilendirilmiştir.

Bunlarla birlikte animasyonda zorbalık (f=3) ile ilişkilendirilecek olumsuz örnekler de bulunmuştur. Giron'un Puloi hakkında söylediği "Seni pireli kuş döküntüsü." ya da "Puloi, seni uçma özürüli pireli küçük yaratık." cümleleri zorbalığa örnek olarak verilebilir.

Dürüstlük, sabır, saygı, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik, sağlık, girişimcilik, empati, eşitlik, tasarruf değer ve iletileri ise animasyonda yer almamıştır.

4. Sonuç ve Öneriler

Günümüz dünyasında çocukların sıklıkla vakit geçirdiği bir yer olan internet, televizyon gibi ortamlar ve animasyonlar çocuklara gizil ya da doğrudan birtakım öğrenmeler sunmaktadır. Çocukluk döneminde sıklıkla izlenen animasyonlarda sunulan davranışlar çocuklar tarafından kolayca benimsenebilmekte ve örnek alınabilmektedir. Bununla birlikte izlenen animasyonlarda olumlu değerlere ve içeriklere rastlanmış olsa da çocuklar için olumsuz olarak nitelendirilebilecek örneklere de rastlanmıştır. Bunun yanı sıra incelenen animasyonlar yerli yapım olmadığı için kültürel değer olarak nitelendirilen birçok örneğin ülkemiz değerlerine uymadığı ve animasyonların yapıldığı ülkelerin değerlerine örnek teşkil edecek şekilde animasyonlarda yer aldığı belirlenmiştir.

Araştırmada *Ratatouille*, *Moana*, *Tüylü Kaçak*, *Puloi: Asla Yalnız Uçmayacaksın* olmak üzere dört animasyon filmi verilmek istenen ileti ve kök değerler açısından incelenmiş, animasyonlarda toplam 80 adet değer ve ileti bulunmuştur. Değer ve iletilerin yer alma sıklıkları incelenmiş ve en fazla kültürel değerlere değinildiği görülmüştür. Kültürel değerleri sırası ile işbirliği, sağlık, dostluk, zorbalık, eşitlik, bağımsızlık, öz denetim, yardımseverlik, dürüstlük, girişimcilik, çevre, vatanseverlik, saygı, adalet, tasarruf, sevgi, sabır takip etmiştir. Animasyonlarda sorumluluk ve empati değerlerine ise hiç rastlanmamıştır. Bu sonuca göre belirlenen animasyon filmleri değer aktarımında bir araç olarak kullanılabilir. Korukcu, Güngör ve Ardahanlı (2015) da yaptıkları çalışmada animasyon filmlerinin değer aktarımında işlevsel bir vasıta olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Araştırmacılar Internet Movie Database (IMDB) internet sitesinde en çok oylanan ilk on animasyonu seçmiş ve animasyonları değerler

bağlamında incelemiştir. Araştırmacılar animasyonların belirli bir ya da birkaç değeri merkez aldığı bunun haricinde bütün animasyonların değerleri doğrudan ya da dolaylı olarak içerdikleri sonucuna ulaşmışlardır. Bununla birlikte animasyonlarda olumsuz değerlere de yer verildiği sonuçlar arasında yer almıştır. Şentürk ve Keskin (2019), *Rafadan Tayfa* çizgi filmini millî ve evrensel değerler açısından değerlendirmiş ve çizgi filmin tüm kök değerlere yer verdiği evrensel değerlere ise millî değerlerden daha fazla yer verdiği sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada *Rafadan Tayfa* çizgi filminin çocuklara değer aktarımı konusunda katkı sağlayacağı belirlenmiştir. Karaca (2019)'nın yaptığı çalışmada ise *Rafadan Tayfa* çizgi filminin yayınlanan bölümlerinden yarısı incelenmiş ve değerlerin tamamının bölümlerde yer aldığı görülmüştür. Çizgi filmin her bölümünde vatanseverlik değerinden izlerin bulunduğu, en çok değinilen değerin ise yardımseverlik olduğu sonuçlar arasında yer almıştır. Bu bulgu çalışmada seçilen animasyonların yabancı yapım olması ve *Rafadan Tayfa* çizgi filminin ise yerli yapım olması ile ilişkilendirilebilir.

Güney (2021) ise çalışmasında eğitim filmlerinde yer alan değerleri evrensel değerler çerçevesinde incelemiştir. Yedi adet film inceleyen Güney, evrensel değerlerin kazandırılması aşamasında filmlerin etkin bir rol oynadığı sonucuna ulaşmıştır. İncelenen filmlerin hepsinde vurgulanan değerler “yardımseverlik, dayanışma, paylaşma ve azim” olarak bulunmuş, “barış, alçakgönüllülük, hoşgörü ve cesaret” değerlerine ise filmlerde rastlanmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan inceleme sonucunda animasyonların ve çizgi filmlerin değerlerin aktarılması konusunda önemli bir yere sahip olduğu söylenebilir. İncelenen dört animasyonda da değerlere ve örnek oluşturabilecek iletilerin tamamına olmasa da birçoğuna değinilmiştir. Bunun yanı sıra olumsuz iletilere de yer verilmiştir. Bununla birlikte özellikle millî kültüre ait değerlerin bulunması açısından yerli animasyon filmleri ya da çizgi filmlerin tercih edilebileceği düşünülmektedir.

Bu sonuçlardan hareketle çocuklara değerlerin kazandırılmasında animasyonlardan faydalanabileceği söylenebilir. Özellikle ilkökulda serbest etkinlik saatlerinde film izleme etkinlikleri düzenlenebilir ve bu etkinliklerde değer içeriği açısından zengin yapımlara yer verilebilir.

Kaynaklar

- Akay, İ. (2018). Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın çocuk romanlarında yer alan kök değerler. *Electronic Turkish Studies*, 13(28).
- Albayrak, F. (2017). *Köktürk ve uygur dönemi eserlerindeki değerler ve bu değerlere ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü.
- Altan, M. Z. (2011). Çoklu zekâ kuramı ve değerler eğitimi. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 1(4), 53-57.
- Alzate, J. V. (2016). Grade school children: more affected on violent TV cartoons. *International Journal of Novel Research in Education and Learning*. 3(1), 1-10.
- Aslan, E. (2015). *Keloğlan animasyon filmi örneğinde kültürel animasyon ve kültür ekonomisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bacanlı, H. (2011). Değer, değer midir? *Eğitime Bakış*, 7(19), 18-21.

- Bayır, Ö. G., Köse, Ç. T. ve Deveci, H. (2016). Sınıf öğretmeni adaylarına göre ilkokullarda değer eğitimi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 3(17), 317-339.
- Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. ve Kılıç, E. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (21. Baskı). Pegem Akademi.
- Çakın, A. Ç. (2012). *3b animasyon filmlerin yapım sürecinin incelenmesi ve bir animasyon denemesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Dönmez, B. ve Cömert, M. (2007). İlköğretim okulu öğretmenlerinin değer sistemleri. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 5(14), 29-59.
- Fırat, N. (2007). *Okul kültürü ve öğretmenlerin değer sistemleri*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Genç, S. (2018). Görsel sanatlar eğitiminde kök değerler. *Turkish Studies* 13(11), 543-560.
- Güney, S. (2021). *Eğitim filmlerinde yer alan değerlerin evrensel değerler çerçevesinde incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya: Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Hakkoymaz, S. (2021). Günümüz yerli yapım animasyon filmlerinde yer alan kök değerlerin incelenmesi. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 11(4), 1717-1731.
- Halstead, J. M. ve Taylor, M. J. (2000). Learning and teaching about values: A review of recent research. *Cambridge journal of education*, 30(2), 169-202.
- Kanar, S. (2019). *Animasyon filmlerinin öğrencilerin değer gelişimine etkileri: Arabalar 1 animasyon filmi örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Karaca, S. S. (2019). *Çizgi filmlerde değerler eğitimi, değerler eğitimi açısından rafadan tayfa çizgi filminin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir: İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Koçak Macun, B. (2020). *Değerler ve iletiler bağlamında 7-15 yaş grubu çocuklar için yazılan kurmaca çocuk kitaplarının incelenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Erzurum: Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü.
- Koçak, A. ve Arun, Ö. (2006). İçerik analizi çalışmalarında örneklem sorunu. *Selçuk İletişim*, 4(3), 21-28.
- Korukcu, A., Güngör, M. ve Ardahanlı, Ö. (2015). Animasyon filmlerin değerler bağlamında incelenmesi. B. Yorulmaz vd. (Ed.), *Sinema ve Din* (1.Basım) içinde (s. 53-83). Dem Yayınları.
- Küçük, T. (2022). *Ulusal/uluslararası yapılan araştırmalarda, eğitimde animasyon kullanımının incelenmesi ve bir animasyon uygulaması örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Sak, R., Şahin Sak, İ. T., Öneren Şendil, Ç. ve Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227-250.

- Sallan Gül, S. ve Kahya Nizam, Ö. (2021). Sosyal bilimlerde içerik ve söylem analizi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 42(Özel sayı 1), 181-198.
- Sargın, S. C. P. (2010). *Hayvan hakları konulu toplumu bilinçlendirmeye yönelik canlandırma çalışmaları; karakter tasarımı temelinde live action uygulamalar*. Sanatta Yeterlik Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sarı, E. (2005). Öğretmen adaylarının değer tercihleri: giresun eğitim fakültesi örneği. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 3(10), 73-88.
- Seyidoğlu, H. (2016). *Bilimsel araştırma ve yazma el kitabı*. Güzem Can Yayınları.
- Şentürk, Ş. ve Keskin, A. (2019). Rafadan Tayfa çizgi filminin milli ve evrensel değerler açısından değerlendirilmesi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20, 143-157.
- TDK. <https://Sozluk.Gov.Tr/> (Erişim Tarihi: 03.06.2023 / 15.50)
- Tüzel, S. (2009). *Animasyon film ve türk masal kahramanlarının özelliklerinin çocuk eğitimi açısından karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Veugelers, W. ve Vedder, P. (2003). Values in teaching. *Teachers and Teaching*, 9(4), 377-389.
- White, M. D. ve Marsh, E. E. (2006). Content analysis: A flexible methodology. *Library trends*, 55(1), 22-45.
- Yener, Y., Yılmaz, M. ve Şen, M. (2021). Çizgi filmlerde değer eğitimi: TRT çocuk örneği. *International Journal Of Social Sciences And Education Research*, 7(2), 114-128.

Extended Abstract

Following the paradigm shift in the education system in Türkiye, the issue of values has also come to the fore and has become one of the most emphasized topics in studies conducted in the field of education in recent years. Considering that children are the primary individuals in imparting values, every area that appeals to and affects the child is subject to value evaluation. One of the areas that children are most interested in is animation, which is one of the visual media elements. Animations that attract children's attention with their lively content can also be seen as a tool to add value.

Values are cognitive structures that are learned later. Cultures' worldviews, ideologies, norms, rules, and belief systems are acquired as a result of interactions in the social contexts in which individuals are born and raised (Fırat, 2007) and provide guiding ideas on how individuals in society act in social relations. An atmosphere of peace emerges in societies that coexist with these ideas, and accordingly, societies can continue their existence from generation to generation (Akay, 2018). For this reason, values are a criterion for social experiences and play an important role in behavioral preferences (Sarı, 2005). This aspect of values that regulates the social structure also helps ensure the continuity of their existence.

This role of values in shaping human behavior and enabling them to reach goodness and truth has made them the focus of educational studies. Individuals receiving qualified education help to increase the development level of the country together with the society. Accordingly, what is expected from individuals is that they can adapt to the age, be productive and open to

self-realization, and follow innovations. In addition, individuals are expected to embrace social values, be sensitive to them, and exhibit desired behaviors based on these values (Genç, 2018).

With the increasing importance of the concept of value in recent years, more importance has begun to be given to value education and there has been a need to examine animations that are effective in value education. For this reason, this study aims to examine animated films in terms of their values and the messages they want to convey. In this research, it was aimed to examine animations in terms of values, and in this direction, the document analysis technique, one of the qualitative research methods, was used. The sample in this research was determined by criterion sampling, which is one of the purposeful sampling methods more frequently used in qualitative research. Criterion sampling is the selection of observation units in research from people, objects, and situations with certain qualities. Units determined for the sample and meeting the criteria are selected as samples (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, & Demirel, 2016). As a criterion, the Ministry of Education's view of "16 Animated Movies That Every Child Should Watch" was taken as a basis, and 4 of these movies were selected. Content analysis was used to analyze the determined animations.

In the research, four animated films, namely Ratatouille, Moana, The Hairy Fugitive, and Pulo: You Will Never Fly Alone, were examined in terms of the message and root values to be conveyed, and a total of 80 values and messages were found in the animations. The frequencies of values and messages were examined and it was seen that cultural values were mentioned the most. Cultural values were followed by cooperation, health, friendship, bullying, equality, independence, self-control, helpfulness, honesty, entrepreneurship, environment, patriotism, respect, justice, thrift, love, and patience. The values of responsibility and empathy have never been seen in animations. According to this result, animated films determined can be used as a tool for value transfer.

As a result of the analysis, it can be said that animations and cartoons have an important place in transferring values. In the four animations examined, most, if not all, of the values and exemplary messages were mentioned. In addition, negative messages were also included. However, it is thought that local animation films or cartoons can be preferred, especially in terms of finding values belonging to national culture.

Based on these results, it can be said that animations can be used to teach children values. Especially in primary schools, movie-watching events can be organized during free activity hours and productions rich in value content can be included in these events.

